

**UMOWA O PRZYŁĄCZENIE
DO SIECI
ELEKTROENERGETYCZNEJ,
GAZOWEJ
LUB CIEPŁOWNICZEJ
ORAZ OBOWIĄZEK
JEJ ZAWARCIA**

ZAGADNIENIA CYWILNOPRAWNE

Jakub Pokrzywniak

MONOGRAFIE LEX

LEX

a Wolters Kluwer business

**UMOWA O PRZYŁĄCZENIE
DO SIECI
ELEKTROENERGETYCZNEJ,
GAZOWEJ
LUB CIEPŁOWNICZEJ
ORAZ OBOWIĄZEK
JEJ ZAWARCIA**

ZAGADNIENIA CYWILNOPRAWNE

Jakub Pokrzywniak

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

LEX

a Wolters Kluwer business

Warszawa 2013

Stan prawny na 1 sierpnia 2013 r.

Recenzent

Prof. zw. dr hab. Anna Walaszek-Pyziół

Wydawca

Grzegorz Jarecki

Redaktor prowadzący

Ewa Fonkowicz

Opracowanie redakcyjne

Dagmara Wachna

Łamanie

Wolters Kluwer SA

Układ typograficzny

Marta Baranowska

.....
Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących
im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej
w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło.
A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.
.....

prawoLubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by Wolters Kluwer SA, 2013

ISBN 978-83-264-4436-4

ISSN 1897-4392

Wydane przez:

Wolters Kluwer SA

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 00, fax 22 535 81 35

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów / 11

Wstęp / 15

Rozdział 1

Uzasadnienie obowiązku zawarcia umowy o przyłączenie, a także jego unormowanie w ustawie – Prawo energetyczne na tle prawa UE oraz Konstytucji / 19

- 1.1. Uzasadnienie wprowadzenia do ustawodawstwa obowiązku zawarcia umowy o przyłączenie / 19
- 1.2. Przepisy ustawy – Prawo energetyczne statuujące obowiązek zawarcia umowy o przyłączenie i ich ewolucja / 24
- 1.3. Obowiązek zawarcia umowy o przyłączenie w prawie UE / 27
  - 1.3.1. Kluczowe przepisy / 28
  - 1.3.2. Europejskie kodeksy sieci / 31
  - 1.3.3. Przyłączenie do sieci a usługa publiczna / 34
  - 1.3.4. Przyłączenie do sieci a dostęp do sieci (TPA) / 42
  - 1.3.5. Przyłączenie do sieci a zakaz odłączenia od sieci / 45
  - 1.3.6. Przyłączenie do sieci a obowiązki niezależnych operatorów systemów przesyłowych / 46
  - 1.3.7. Obowiązek przyłączenia do sieci a kompetencje organów regulacyjnych / 47
  - 1.3.8. Przyłączenie odnawialnych źródeł energii w prawie UE / 47
  - 1.3.9. Przyłączenie do sieci w prawie UE – wnioski / 49
- 1.4. Obowiązek zawarcia umowy o przyłączenie w świetle Konstytucji / 51
  - 1.4.1. Swoboda umów a prawa i wolności chronione Konstytucją / 51

- 1.4.2. Zasada proporcjonalności / 55
- 1.4.3. Wymogi formalne / 57
- 1.4.4. Obowiązek przyłączenia w świetle Konstytucji – wniosek / 58
- 1.5. Konkluzje / 59

Rozdział 2

Treść obowiązku zawarcia umowy o przyłączenie / 60

- 2.1. Obowiązek kontraktowania / 60
- 2.2. Podmiot zobowiązany i podmiot uprawniony / 62
- 2.3. Przesłanki powstania obowiązku zawarcia umowy o przyłączenie / 66
  - 2.3.1. Katalog przesłanek obowiązku zawarcia umowy o przyłączenie / 66
  - 2.3.2. Przesłanki o charakterze ekonomicznym / 71
    - 2.3.2.1. Warunki ekonomiczne przyłączenia a opłata za przyłączenie / 71
    - 2.3.2.2. Znaczenie planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych / 77
    - 2.3.2.3. Znaczenie gminnych dokumentów planistycznych / 84
  - 2.3.3. Ekonomiczne warunki dostarczania / 90
  - 2.3.4. Przesłanki o charakterze technicznym / 91
  - 2.3.5. Przesłanki dotyczące żądającego zawarcia umowy / 94
  - 2.3.6. Przesłanki obowiązku zawarcia umowy o przyłączenie w ustawie – Prawo energetyczne na tle prawa konkurencji / 97
    - 2.3.6.1. Możliwość stosowania prawa konkurencji do spraw unormowanych w ustawie – Prawo energetyczne / 98
    - 2.3.6.2. Odmowa zawarcia umowy o przyłączenie a nadużywanie pozycji dominującej / 100
- 2.4. Konkluzje / 107

Rozdział 3

Tryb zawarcia umowy o przyłączenie / 110

- 3.1. Uwagi wstępne – ewolucja regulacji prawnych dotyczących warunków przyłączenia / 110
- 3.2. Skutki określenia warunków przyłączenia / 117

-
- 3.3. Zaliczka na poczet opłaty za przyłączenie / **123**
  - 3.4. Konkluzje / **130**

Rozdział 4

Rozstrzyganie sporów w przypadku odmowy zawarcia umowy o przyłączenie / 131

- 4.1. Zakres kompetencji Prezesa URE / **133**
- 4.2. Charakter prawny i skutki decyzji Prezesa URE / **137**
- 4.3. Dopuszczalność zawarcia ugody / **143**
- 4.4. Podmioty legitymowane do żądania rozstrzygnięcia sporu / **144**
- 4.5. Związanie Prezesa URE wnioskiem / **146**
- 4.6. Rola stron w postępowaniu przed Prezesem URE / **150**
- 4.7. Charakterystyka postępowania odwoławczego przed SOKiK / **153**
  - 4.7.1. Postępowanie odwoławcze przed SOKiK jako postępowanie pierwszoinstancyjne / **154**
  - 4.7.2. Strony i uczestnicy postępowania / **159**
  - 4.7.3. Treść wyroku / **161**
  - 4.7.4. Dyskusja nad zmianą modelu zaskarżania decyzji Prezesa UOKiK / **162**
- 4.8. Konkluzje / **164**

Rozdział 5

Charakter prawny obowiązku zawarcia umowy o przyłączenie wynikającego z ustawy – Prawo energetyczne / 165

- 5.1. Charakter prawny obowiązku zawarcia umowy o przyłączenie w wypowiedziach orzecznictwa i doktryny / **165**
- 5.2. Charakter prawny obowiązku zawarcia umowy o przyłączenie w kontekście dyskusji o wyróżnieniu norm prawa publicznego i prywatnego / **170**
- 5.3. Analiza charakteru prawnego obowiązku zawarcia umowy o przyłączenie / **178**
  - 5.3.1. Interesy chronione przez obowiązek zawarcia umowy o przyłączenie / **178**
  - 5.3.2. Stosunki prawne powstające w związku z obowiązkiem zawarcia umowy o przyłączenie / **182**

- 5.3.3. Skutki naruszenia obowiązku zawarcia umowy o przyłączenie / **193**
- 5.4. Konkluzje / **195**

Rozdział 6

Źródła i treść stosunku prawnego przyłączenia / 196

- 6.1. Założenia metodologiczne / **196**
- 6.2. Ograniczenia swobody umów przy zawieraniu i kształtowaniu treści umowy o przyłączenie / **197**
- 6.3. Stosunek prawny przyłączenia a stosunki, na podstawie których następuje dostarczanie paliw gazowych lub energii / **200**
- 6.4. Źródła stosunku prawnego przyłączenia / **201**
  - 6.4.1. Umowa o przyłączenie / **201**
  - 6.4.2. Decyzja Prezesa URE / **204**
  - 6.4.3. Wzorce umów o przyłączenie / **205**
- 6.5. Strony stosunku przyłączenia / **209**
- 6.6. Przyłączenie do sieci jako stworzenie technicznej możliwości dostarczania paliw gazowych lub energii do sieci lub ich odbioru z sieci / **213**
- 6.7. Stosunek przyłączenia a obowiązek utrzymywania technicznej możliwości dostarczania paliw gazowych lub energii do sieci lub ich odbioru z sieci / **217**
- 6.8. Stosunek przyłączenia a rezerwacja przepustowości sieci / **225**
- 6.9. Odpłatność z tytułu przyłączenia / **230**
  - 6.9.1. Zasady kształtowania opłaty za przyłączenie / **230**
    - 6.9.1.1. Uwagi wstępne / **230**
    - 6.9.1.2. Pojęcia nakładów, wydatków i kosztów w kontekście zasad kalkulacji opłat za przyłączenie / **235**
    - 6.9.1.3. Opłaty taryfowe / **236**
    - 6.9.1.4. Opłaty kalkulowane w oparciu o część lub całość rzeczywistych nakładów poniesionych na realizację przyłączenia / **239**
    - 6.9.1.5. Konkluzje / **243**
  - 6.9.2. Poniesienie przez podmiot przyłączany nakładów na wykonanie przyłącza / **244**
- 6.10. Obowiązek udostępnienia nieruchomości przez podmiot przyłączany / **246**

- 6.11. Umowa o przyłączenie a umowa o zmianę parametrów przyłącza / 252
- 6.12. Przyłączenie mikroinstalacji za pomocą istniejącego przyłącza / 255
- 6.13. Konkluzje / 257

Rozdział 7

Kwalifikacja stosunku prawnego wynikającego z umowy o przyłączenie / 259

- 7.1. Zakres badań i założenia metodologiczne / 259
- 7.2. Kształt regulacji prawnej dotyczącej umowy o przyłączenie / 262
- 7.3. Jeden czy wiele modeli stosunku przyłączenia? / 264
- 7.4. Istota świadczenia charakterystycznego w stosunku przyłączenia / 266
- 7.5. Problem odpłatności stosunku przyłączenia i wzajemności świadczeń w tym stosunku / 268
- 7.6. Zagadnienie kwalifikacji stosunku przyłączenia jako odrębnego stosunku zobowiązaniowego nazwanego / 275
- 7.7. Stosunek przyłączenia a stosunki wynikające z umowy o dzieło i roboty budowlane / 278
- 7.8. Charakter powiązania stosunku przyłączenia i stosunków, których przedmiotem jest dostarczanie paliw gazowych lub energii / 285
- 7.9. Konkluzje / 291

Rozdział 8

Skutki niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania wynikającego z umowy o przyłączenie / 293

- 8.1. Odpowiedzialność przedsiębiorcy sieciowego wobec podmiotu przyłączanego / 294
  - 8.1.1. Niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania / 294
  - 8.1.2. Zasada odpowiedzialności (wina czy ryzyko) / 296
  - 8.1.3. Uprawnienia podmiotu przyłączanego / 300
    - 8.1.3.1. Kwestia wykonania zastępczego / 300
    - 8.1.3.2. Uprawnienie do odstąpienia od umowy / 301
    - 8.1.3.3. Uprawnienie do żądania usunięcia wad przyłączenia / 302

- 8.1.3.4. Uprawnienie do żądania obniżenia opłaty za przyłączenie / **302**
- 8.1.3.5. Roszczenia odszkodowawcze / **303**
- 8.2. Odpowiedzialność podmiotu ubiegającego się o przyłączenie wobec przedsiębiorcy sieciowego / **305**
  - 8.2.1. Niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania / **305**
  - 8.2.2. Zasada odpowiedzialności / **307**
  - 8.2.3. Uprawnienia przedsiębiorcy sieciowego / **307**
- 8.3. Konkluzje / **309**

Rozdział 9

Praworzeczowe skutki umowy o przyłączenie / 310

- 9.1. Pojęcie i status prawny sieci / **310**
- 9.2. Pojęcie i status prawny instalacji wewnętrznej / **315**
- 9.3. Pojęcie i status prawny przyłącza / **317**
- 9.4. Skutki postanowień określających granicę własności sieci i instalacji wewnętrznej w umowie o przyłączenie / **326**
- 9.5. Konkluzje / **329**

Orzecznictwo / **331**

Bibliografia / **335**

Wykaz skrótów

Akty prawne

- EEG** Erneuerbare-Energien-Gesetz, ustawa z dnia 25 października 2008 r. o energii odnawialnej (BGBl. I, s. 2074 z późn. zm.)
- EnWG** Energiewirtschaftsgesetz, ustawa z dnia 7 lipca 2005 r. o gospodarce energetycznej (BGBl. I, s. 1970 z późn. zm.)
- k.c.** ustawa z dnia 23 września 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.)
- k.p.a.** ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 267)
- k.p.c.** ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.)
- Konstytucja** Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
- NAV** Verordnung über Allgemeine Bedingungen für den Netzanschluss and dessen Nutzung für die Elektrizitätsversorgung in Niederspannung, rozporządzenie z dnia 1 listopada 2006 r. w sprawie ogólnych warunków przyłączenia do sieci elektroenergetycznych niskiego napięcia i korzystania z przyłączy (BGBl. I, s. 2477 z późn. zm.)

- NDAV** Verordnung über Allgemeine Bedingungen für den Netzanschluss and dessen Nutzung für die Gasversorgung in Niederdruck, rozporządzenie z dnia 1 listopada 2006 r. w sprawie ogólnych warunków przyłączenia do sieci gazowych niskiego ciśnienia i korzystania z przyłączy – NDAV (BGBl. I, s. 2485 z późn. zm.)
- p.e.** ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 1059)
- pr. tel.** ustawa z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne (Dz. U. Nr 171, poz. 1800 z późn. zm.)
- TFUE** Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana Dz. Urz. UE C 83 z 30.03.2010, s. 47–403)
- u.o.k.k.** ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 z późn. zm.)
- u.z.n.k.** ustawa z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tekst jedn.: Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 z późn. zm.)

Czasopisma i wydawnictwa promulgacyjne

- KPP** Kwartalnik Prawa Prywatnego
- OSA** Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
- OSNC** Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
- OSNCP** Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izby Cywilnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
- OSNP** Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
- OSP** Orzecznictwo Sądów Polskich
- OTK** Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego

OTK-A	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego; zbiór urzędowy, Seria A
OTK ZU	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego; zbiór urzędowy
PiP	Państwo i Prawo
PPH	Przegląd Prawa Handlowego
PUG	Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
RPEiS	Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny

Inne

UOKiK	Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
SN	Sąd Najwyższy
SOKiK	Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
TK	Trybunał Konstytucyjny
URE	Urząd Regulacji Energetyki

Wstęp

Przedmiotem niniejszej pracy są dwie grupy zagadnień: pierwsza dotyczy obowiązku zawarcia umowy o przyłączenie do sieci przewidzianego w ustawie z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 1059), a druga obejmuje analizę i kwalifikację stosunku prawnego wynikającego z tej umowy. Rozważania prowadzone są z perspektywy prawa prywatnego, aczkolwiek nie da się uniknąć pewnych uwag dotyczących prawa publicznego, prawo energetyczne jest bowiem dziedziną, w której szczególnie wyraźny jest styk norm prywatno- i publicznoprawnych oraz ich wzajemne oddziaływanie. Można powiedzieć, że normy cywilnoprawne są osadzone w ich publicznoprawnym kontekście.

Zagadnienie obowiązku zawarcia umowy o przyłączenie, a także stosunku wynikającego z tej umowy nie doczekało się jeszcze w Polsce monografii. Było ono wprawdzie przedmiotem rozważań w komentarzach lub w artykułach naukowych, ale dotyczyły one wybranych zagadnień. Nie można jednak nie docenić znaczenia dotychczasowych poświęconych mu publikacji, w tym w szczególności komentarzy, monografii oraz artykułów autorstwa A. Walaszek-Pyziół i W. Pyziola, czy komentarza do ustawy – Prawo energetyczne autorstwa J. Baehra, E. Stawickiego i J. Antczaka oraz komentarza pod redakcją M. Swory i Z. Murasa. Cenne uwagi na temat obowiązku zawarcia umowy o przyłączenie i stosunku wynikającego z tej umowy znaleźć można również w opracowaniach innych autorów, które są powołane w dalszej części książki.

Doniosłość omawianej problematyki dla praktyki obrotu wydaje się oczywista. Niemalże codziennie zawieranych jest wiele umów o przyłączenie. Na tym tle powstaje także немало sporów, które rozstrzyga Prezes Urzędu Regulacji Energetyki, a także sądy (w razie odwołania się przez stronę od decyzji regulatora). Zagadnienie umowy

o przyłączenie rodzi jednak również wiele interesujących problemów teoretycznych. Powstają przykładowo pytania, czy obowiązek zawarcia umowy o przyłączenie przewidziany w ustawie – Prawo energetyczne ma charakter publicznoprawny czy prywatnoprawny? Kiedy w ogóle należy mówić o publicznoprawnym, a kiedy o prywatnoprawnym obowiązku kontraktowania (jakie są kryteria ich rozróżnienia)? Jakie skutki rodzi naruszenie obowiązku zawarcia tej umowy? Co jest istotą świadczenia wynikającego z umowy o przyłączenie? Czy umowa o przyłączenie kreuje zobowiązanie do świadczenia o charakterze jednorazowym (jak umowa o dzieło) czy też trwałym (stałe utrzymywanie technicznej sprawności przyłącza)? Jak należy kwalifikować stosunek przyłączenia – jako nazwany czy jako nienazwany? Czy można uznać go za szczególną postać któregoś ze zobowiązań nazwanych? Niniejsza praca zawiera próbę odpowiedzi na te pytania.

Rozważania zawarte w książce koncentrują się na aktualnych przepisach, to jest na wspomnianej już ustawie z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (oraz wydanych na jej podstawie aktach wykonawczych). Uwzględniono również ustawę z dnia 21 czerwca 2013 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw w wersji uchwalonej przez Sejm i przekazanej do Senatu. Nie jest natomiast ambicją niniejszej pracy dokonywanie analizy historycznoprawnej, stąd też odwołania do wcześniejszych ustaw ograniczyłem do niezbędnego minimum.

Monografia nie ma charakteru prawoporównawczego. Nie da się jednak zrezygnować ze skonfrontowania przepisów prawa polskiego z przepisami ustawodawstw obcych. Jako punkt odniesienia wybrałem prawo niemieckie, francuskie i angielskie. Inspirująca może być także literatura obca, przy czym szczególnie przydatna jest tu doktryna niemiecka, która obfituje w komentarze i artykuły, dotyczące m.in. kwestii przyłączeń do sieci. Literatura angielska jest znacznie bardziej skąpa (można by żartobliwie stwierdzić, że również w tym aspekcie ujawnia się słynna brytyjska wstrzemięźliwość), podobnie rzecz ma się z piśmiennictwem francuskim, w którym prawem energetycznym zajmują się przede wszystkim autorzy opracowań dotyczących prawa administracyjnego. Oczywiście w książce zawarto też rozważania dotyczące kwestii przyłączenia do sieci na gruncie prawa Unii Europejskiej.

Choć, jak wspomniano, praca koncentruje się na regulacjach prawnych zawartych w ustawie – Prawo energetyczne, to jednak czynione są pewne odwołania do innych przepisów, w szczególności do

prawa telekomunikacyjnego i do przepisów dotyczących zaopatrzenia w wodę i odprowadzenia ścieków. Odwołania te mają na celu przede wszystkim porównanie rozwiązań przyjętych w prawie energetycznym z rozwiązaniami przewidzianymi w innych ustawach normujących działalność sieciową. Zabieg ten pozwala przede wszystkim na wszechstronną ocenę i głębszą analizę rozwiązań będących głównym przedmiotem zainteresowania niniejszej książki. W tym kontekście można by jednak zadać pytanie, czy nie byłoby uzasadnione podjęcie próby zrekonstruowania ogólnego modelu stosunku przyłączenia opartego o wszystkie wyżej wymienione przepisy. Próby tej jednak poniechałem, gdyż bliższa analiza poszczególnych unormowań pokazuje występowanie pomiędzy nimi istotnych różnic, które nie pozwalają na ich wspólny opis. Różnice te zostaną zanalizowane w dalszej części pracy. W tym miejscu można jedynie wskazać tytułem przykładu, że w prawie telekomunikacyjnym obowiązek przyłączenia może wynikać z umowy, która ma kompleksowy charakter (umowa o świadczenie usług telekomunikacyjnych), obejmując również inne świadczenia przedsiębiorcy telekomunikacyjnego, w tym i te spełniane dzięki uprzedniej realizacji przyłączenia (usługi telekomunikacyjne takie jak np. inicjowanie i odbieranie połączeń). Tymczasem ustawa – Prawo energetyczne rozróżnia umowę o przyłączenie i umowy o świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji, a także umowę sprzedaży i tzw. umowę kompleksową. Są to odrębne umowy, z których wynikają różne świadczenia (skądinąd bardzo interesującą kwestią jest relacja między nimi). Z kolei przepisy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków w ogóle nie zawierają odrębnej regulacji dotyczącej umowy o przyłączenie do sieci (choć statuuje obowiązek przyłączenia). Prawo energetyczne przewiduje również szczególne, niewystępujące na gruncie innych regulacji sieciowych zasady odpłatności za przyłączenie.

Na koniec chciałbym podziękować wszystkim osobom, które służyły mi radą podczas pisania niniejszej książki, a w szczególności poświęciły swój czas na konsultowanie ze mną wybranych zagadnień. Życzliwych i pomocnych osób było tak wiele, że zrezygnowałem z ich wymieniania, nie chcąc nikogo pominąć.

Jakub Pokrzywniak

Rozdział 1

Uzasadnienie obowiązku zawarcia umowy o przyłączenie, a także jego unormowanie w ustawie – Prawo energetyczne na tle prawa UE oraz Konstytucji

Celem niniejszego rozdziału jest przedstawienie przepisów statuujących obowiązek zawarcia umowy o przyłączenie do sieci przedsiębiorstwa energetycznego w prawie polskim na tle prawa UE i polskiej Konstytucji¹. Chodzi o zarysowanie kształtu regulacji prawnej. Szczegółowa treść tego obowiązku, a zwłaszcza przesłanki jego powstania, zostaną omówione w rozdziale następnym. Zacząć należy jednak od uzasadnienia wprowadzenia tego obowiązku do ustawodawstwa.

1.1. Uzasadnienie wprowadzenia do ustawodawstwa obowiązku zawarcia umowy o przyłączenie

Rozważania rozpocząć należy od pytania o to, jakie względy sprawiły, że kwestia obowiązku zawarcia umowy o przyłączenie wymagała szczególnej regulacji prawnej. Dziś odpowiedź wydaje się oczywista. Możliwość korzystania energii elektrycznej, a także – w niektórych państwach, w tym w Polsce – z gazu ziemnego czy z ciepła (tam, gdzie istnieją sieci ciepłownicze) dostarczanych za pomocą sieci wydaje się

---

¹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.).

wszakże czymś naturalnym². Z czego jednak to przekonanie wynika? Udzielenie odpowiedzi nie jest możliwe bez przedstawienia – choćby w najogólniejszym zarysie – ewolucji podejścia państwa do sektora przedsiębiorców eksploatujących sieci energetyczne. Oczywiście obowiązek zawarcia umowy o przyłączenie występuje również w unormowaniach dotyczących innych sektorów infrastrukturalnych, przedmiotem dalszych rozważań jest jednak wyłącznie problematyka prawa energetycznego, choć są one częściowo aktualne również w odniesieniu do prawa telekomunikacyjnego³ czy regulacji dotyczących zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków.

Jak stwierdza C.W. Jones, póki przedsiębiorcy gazowi i elektroenergetyczny byli kontrolowanymi przez państwo monopolistami, przyjmowano założenie, że będą działać w interesie publicznym, w związku z tym będą też stawiać ochronę konsumentów przed dążeniem do osiągnięcia zysku, zwłaszcza gwarantując możliwość przyłączenia do sieci i gotowość obsługiwanie również niezyskowych klientów, stosując rozsądne ceny, chroniąc środowisko i utrzymując bezpieczeństwo oraz ciągłość dostarczania. Jak dalej zauważa ów autor, wskutek wprowadzenia mechanizmów rynkowych pojawiło się jednak niebezpieczeństwo, że przedsiębiorcy, zmuszeni mierzyć się z konkurencją i dążący w związku z tym do obniżenia kosztów, nie będą skłonni realizować przyłączeń do sieci i zapewniać zaopatrzenia w odległych rejonach za odpłatnością w rozsądnej wysokości. Stąd też przekonanie, że prawo musi przewidywać określone regulacje w tej materii⁴. Należy jednak uczynić w tym miejscu zastrzeżenie, że mimo postępującej liberalizacji rynków energetycznych przedsiębiorcy **sieciowi** nadal działają (według powszechnie przyjętego poglądu⁵) w warunkach monopolu naturalnego – liberalizacja dotyczy bowiem innych segmentów rynków niż przesy-

---

² Warto zwrócić uwagę na wyrok TK z dnia 25 lipca 2006 r., P 24/05 (OTK-A 2006, nr 7, poz. 87), w którym stwierdzono, że „dostęp do zasobów energetycznych ma podstawowe znaczenie z punktu widzenia istnienia społeczeństwa i poszczególnych jednostek, suwerenności i niepodległości państwa – a zatem zapewnienia wolności i praw człowieka i obywatela. Dysponowanie zasobami energetycznymi warunkuje możliwość urzeczywistnienia dobra wspólnego, o którym mówi art. 1 Konstytucji”.

³ Ustawa z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne (Dz. U. Nr 171, poz. 1800 z późn. zm.), zob. zwłaszcza dalsze rozważania na temat usługi powszechnej.

⁴ C.W. Jones (ed.), *EU Energy Law*, vol. 1, wyd. 1, Leuven 2004, s. 113–114.

⁵ Zob. np. S. Dow, *Energy Law in the United Kingdom* (w:) M.M. Roggenkamp, C. Redgwell, I. Del Guayo, A. Ronne (eds.), *Energy Law in Europe, National, EU and International Regulation*, wyd. 2, Oxford 2007, s. 1215.

łanie i dystrybucja. W związku z tym to nie mechanizmy konkurencyjne mogą wymuszać na nich obniżanie kosztów. Taki skutek mogą mieć natomiast np. procesy prywatyzacyjne. Wszakże prywatny właściciel sieci może mieć naturalną tendencję do maksymalizacji zysków związanych z działalnością sieciową. To z kolei może prowadzić do ograniczenia inwestycji, zwłaszcza tych, które nie przynoszą znaczących zysków.

Podobnie rzecz ujmuje M. Szydło. Zauważa on, że państwa tradycyjnie uznawały się za zobowiązane do zapewniania ludności świadczeń takich jak dostarczanie prądu, gazu czy innych świadczeń związanych z eksploatacją sieci infrastrukturalnych. Początkowo państwa wpływały na prowadzenie działalności podmiotów świadczących te dobra i usługi przez system koncesyjny, a zatem przez system upoważnień dla prywatnych przedsiębiorców do prowadzenia określonej działalności gospodarczej, postrzeganej – z uwagi za zaspokajanie potrzeb społecznych – jako wykonywanie zadań administracji publicznej. Koncesje nakładały przy tym określone powinności na przedsiębiorców. Po drugiej wojnie światowej zaczęto coraz wyraźniej odchodzić od tego systemu na rzecz organizowania przez samo państwo zaspokojenia potrzeb ogółu społeczeństwa. W tym celu państwo tworzyło przedsiębiorstwa publiczne. Gdy realizacja wspomnianych funkcji odbywała się przy pomocy przedsiębiorstw publicznych, państwo mogło wywierać istotny wpływ na ich działalność zaspokajającą potrzeby społeczne, a zwłaszcza w łatwy sposób reagować na ewentualne nieprawidłowości. Niemniej pod koniec XX w., wraz z liberalizacją rynków infrastrukturalnych wymuszona przez prawo wspólnotowe, rozpoczął się inny proces, polegający na prywatyzacji przedsiębiorstw infrastrukturalnych lub też na tworzeniu nowych takich przedsiębiorstw przez prywatnych inwestorów. Zabiegi prywatyzacyjne, a także wchodzenie na rynek nowych prywatnych podmiotów przejmujących część zadań wykonywanych dotąd wyłącznie przez przedsiębiorców publicznych sprawiły, że w miejsce regulacji wykonywania zadań publicznych za pomocą instrumentów właścicielskich wejść musiała regulacja władcza. Polega ona na tym, że wraz z dopuszczeniem podmiotów prywatnych do wykonywania owych zadań państwo nakłada na te podmioty określone obowiązki dotyczące jakości, ceny itp. Zarazem państwo tworzy mechani-

Jakub Pokrzywniak – doktor nauk prawnych, adiunkt na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Adama Mickiewicza; od 2005 r. radca prawny; autor kilkunastu publikacji naukowych i popularyzatorskich. Specjalizuje się w zagadnieniach prawa umów, odpowiedzialności cywilnej, prawa rzeczowego, a także prawa energetycznego, prawa ubezpieczeniowego i prawa zamówień publicznych.

■ Książka jest pierwszą polską monografią na temat umowy o przyłączenie do sieci przedsiębiorstwa energetycznego i ustawowego obowiązku jej zawarcia. Poruszono tu także szereg zagadnień z zakresu prawa cywilnego i energetycznego, jak np. zakres kompetencji Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki do rozstrzygania sporów dotyczących odmowy zawarcia umowy, charakter prawny taryf czy status prawny urzędów przesyłowych. Zawarte w niej rozważania – w tym wiele praktycznych spostrzeżeń – są osadzone w ramach prawa unijnego oraz w kontekście prawnoporównawczym. Autor formułuje wiele własnych propozycji interpretacyjnych związanych z obowiązkiem zawarcia umowy o przyłączenie, z jej treścią oraz kwalifikacją prawną.

■ Książka jest adresowana do prawników zajmujących się prawem energetycznym, menedżerów w przedsiębiorstwach energetycznych oraz pracowników instytucji i urzędów zajmujących się rynkiem energetycznym.

„Jest to opracowanie «twórcze», które z pewnością wywrze wpływ na dalsze ustalenia doktrynalne, a także i na praktykę stosowania prawa, zwłaszcza w kontekście rozstrzygania sporów pomiędzy przedsiębiorstwami energetycznymi i podmiotami ubiegającymi się o przyłączenie do sieci”.

Prof. zw. dr hab. Anna Walaszek-Pyziol

ISSN 1897-4392
ISBN 978-83-264-4436-4

9 788326 444364

Cena 99 zł
(w tym 5% VAT)

Zamówienia:

infolinia 801 04 45 45, fax 22 535 80 01
zamowienia.książki@wolterskluwer.pl
www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl